

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

11 aprilie 2013 *

„Mediu — Directiva 92/43/CEE — Articolul 6 — Conservarea habitatelor naturale — Arii speciale de conservare — Evaluarea efectelor unui plan sau ale unui proiect asupra unui sit protejat — Criterii care trebuie aplicate pentru evaluarea probabilității ca un astfel de plan sau de proiect să aducă atingere integrității sitului vizat — Situl Lough Corrib — Proiectul de drum N6 pentru ocolirea orașului Galway”

În cauza C-258/11,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Supreme Court (Irlanda), prin decizia din 13 mai 2011, primită de Curte la 26 mai 2011, în procedura

Peter Sweetman,

Ireland,

Attorney General,

Minister for the Environment, Heritage and Local Government

împotriva

An Bord Pleanála,

cu participarea:

Galway County Council,

Galway City Council,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a treia, domnii K. Lenaerts, G. Arestis (raportor), J. Malenovský și T. von Danwitz, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: domnul K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 12 septembrie 2012,

* Limba de procedură: engleza.

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnul Sweetman, de B. Harrington, solicitor, și de R. Lyons, SC;
- pentru Ireland, Attorney General și Minister for the Environment, Heritage and Local Government, de E. Creedon, în calitate de agent, asistată de G. Simons, SC, și de M. Gray, BL;
- pentru An Bord Pleanála, de A. Doyle și de O. Doyle, solicitors, precum și de N. Butler, SC;
- pentru Galway County Council și pentru Galway City Council, de V. Raine și de A. Casey, în calitate de agenți, asistați de E. Keane, SC, precum și de B. Kennedy, BL;
- pentru guvernul elen, de G. Karipsiades, în calitate de agent;
- pentru guvernul Regatului Unit, de H. Walker, în calitate de agent, asistată de K. Smith, barrister;
- pentru Comisia Europeană, de S. Petrova și de K. Mifsud-Bonnici, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 22 noiembrie 2012,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 6 din Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (JO L 206, p. 7, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 109, denumită în continuare „Directiva habitate”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Sweetman, Ireland, Attorney General și Minister for the Environment, Heritage and Local Government (ministrul mediului, al patrimoniului și al administrației locale), pe de o parte, și An Bord Pleanála (denumit în continuare „An Bord”), susținut de Galway County Council și de Galway City Council, pe de altă parte, având ca obiect decizia An Bord de autorizare a proiectului de drum N6 de ocolire a orașului Galway.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Al treilea considerent al Directivei habitate prevede:

„întrucât, scopul său principal fiind să promoveze menținerea biodiversității luând în considerare aspectele economice, sociale, culturale și regionale, prezenta directivă contribuie la atingerea obiectivului mai general al dezvoltării durabile; întrucât respectiva menținere a biodiversității presupune uneori menținerea sau chiar încurajarea activităților umane;”

- 4 Articolul 1 literele (d), (e), (k) și (l) din această directivă prevede:

„În sensul prezentei directive:

[...]

- (d) *tipuri de habitate naturale prioritare* înseamnă habitatele naturale amenințate cu dispariția, prezente pe teritoriul prevăzut la articolul 2 și a căror conservare a devenit o responsabilitate de prim rang pentru Comunitate, având în vedere procentul din aria lor de extindere naturală care intră în teritoriul prevăzut la articolul 2; aceste tipuri de habitate naturale prioritare sunt evidențiate printr-un asterisc (*) în anexa I;
- (e) *stadiul de conservare a unui habitat natural* înseamnă efectul unui ansamblu de factori care influențează habitatul natural și speciile sale specifice, putând afecta aria de extindere naturală pe termen lung a habitatului, structura și funcțiile acestuia, precum și supraviețuirea pe termen lung a speciilor sale specifice pe teritoriul prevăzut la articolul 2.

Stadiul de conservare a unui habitat natural este considerat «corespunzător» dacă:

- aria sa de extindere naturală și teritoriile care se încadrează în această arie sunt stabile sau în creștere;
- structura și funcțiile sale specifice, necesare pentru menținerea sa pe termen lung, există și vor continua, probabil, să existe în viitorul apropiat și
- stadiul de conservare a speciilor sale specifice este corespunzător, în conformitate cu definiția de la litera (i);

[...]

- (k) *sit de importanță comunitară* [denumit în continuare «SIC»] înseamnă un sit care, în cadrul regiunii sau regiunilor biogeografice cărora le aparține, contribuie în mod semnificativ la menținerea sau readucerea unui habitat din anexa I sau a unei specii din anexa II la un stadiu corespunzător de conservare și, în același timp, la coerența sistemului Natura 2000 menționat la articolul 3, precum și/sau la menținerea diversității biologice a regiunii sau regiunilor biogeografice respective.

[...]

- (l) *arie specială de conservare* înseamnă un sit de importanță comunitară desemnat de către un stat membru prin acte administrative sau clauze contractuale, în care se aplică măsurile de conservare necesare pentru menținerea sau readucerea la un stadiu corespunzător de conservare a habitatelor naturale și/sau a populațiilor din speciile pentru care a fost desemnat respectivul sit;”

5 Articolul 2 din Directiva habitate are următorul cuprins:

„(1) Obiectul prezentei directive este să contribuie la menținerea biodiversității prin conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de pe teritoriul statelor membre în care se aplică tratatul.

(2) În temeiul prezentei directive, se adoptă măsuri de menținere sau readucere la un stadiu corespunzător de conservare a habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de importanță comunitară.

(3) Măsurile adoptate în temeiul prezentei directive trebuie să țină seama de condițiile economice, sociale și culturale, precum și de caracteristicile regionale și locale.”

6 Articolul 3 alineatul (1) din directiva menționată prevede:

„Se instituie o rețea ecologică europeană coerentă, care să reunească ariile speciale de conservare, cu denumirea de Natura 2000. [...] Această rețea permite menținerea sau, după caz, readucerea la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală a tipurilor de habitate naturale și a habitatelor speciilor respective.

Sistemul Natura 2000 va include arii speciale de protejare clasificate de statele membre în temeiul Directivei 79/409/CEE [a Consiliului din 2 aprilie 1979 privind conservarea păsărilor sălbatice (JO L 103, p. 1, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 77)].”

7 Potrivit articolului 6 alineatele (2)-(4) din Directiva habitate:

„(2) Statele membre iau măsurile necesare pentru a evita, pe teritoriul ariilor speciale de conservare, deteriorarea habitatelor naturale și a habitatelor speciilor, precum și perturbarea speciilor pentru care au fost desemnate respectivele arii, în măsura în care perturbările respective ar putea fi relevante în sensul obiectivelor prezentei directive.

(3) Orice plan sau proiect care nu are o legătură directă cu sau nu este necesar pentru gestionarea sitului, dar care ar putea afecta în mod semnificativ aria, *per se* sau în combinație cu alte planuri sau proiecte, trebuie supus unei evaluări corespunzătoare a efectelor potențiale asupra sitului, în funcție de obiectivele de conservare ale acestuia din urmă. În funcție de concluziile evaluării respective și în conformitate cu dispozițiile alineatului (4), autoritățile naționale competente aprobă planul sau proiectul doar după ce au constatat că nu are efecte negative asupra integrității sitului respectiv și, după caz, după ce au consultat opinia publică.

(4) Dacă, în ciuda unui rezultat negativ al evaluării efectelor asupra sitului și în lipsa unei soluții alternative, planul sau proiectul trebuie realizat, cu toate acestea, din motive cruciale de interes public major, inclusiv din rațiuni de ordin social sau economic, statul membru ia toate măsurile compensatorii necesare pentru a proteja coerența globală a sistemului Natura 2000. Statul membru informează Comisia cu privire la măsurile compensatorii adoptate.

În cazul în care situl respectiv adăpostește un tip de habitat natural prioritar și/sau o specie prioritară, singurele considerente care pot fi invocate sunt cele legate de sănătatea sau siguranța publică, de anumite consecințe benefice de importanță majoră pentru mediu sau, ca urmare a avizului Comisiei, de alte motive cruciale de interes public major.”

8 Anexa I la Directiva habitate, intitulată „Tipuri de habitate naturale de importanță comunitară a căror conservare impune desemnarea unor arii speciale de conservare”, desemnează, sub codul 8240, ca tip de habitat prioritar, „[lapiezurile]”.

Dreptul irlandez

9 Regulamentul privind Comunitățile Europene (Habitat naturale) din 1997 [European Communities (Natural Habitats) Regulations, 1997], în versiunea aplicabilă faptelor din cauza principală (denumit în continuare „Regulamentul din 1997”), transpune în dreptul irlandez obligațiile prevăzute de Directiva habitate.

- 10 Articolul 30 din Regulamentul din 1997, care a transpus cerințele prevăzute la articolul 6 din Directiva habitate, prevede:

„(1) În cazul în care proiectul de construcție a unui drum, pentru care s-a depus o cerere de aprobare la [autoritatea competentă] în conformitate cu secțiunea 51 din Legea din 1993 privind drumurile [Roads Act, 1993], nu are o legătură directă și nu este necesar pentru gestionarea unui sit european, dar ar putea avea un efect semnificativ asupra acestuia, fie individual, fie în combinație cu alte construcții, [autoritatea] menționată ia măsuri pentru realizarea unei evaluări adecvate a efectelor asupra sitului respectiv în raport cu obiectivele de conservare a sitului.

(2) O evaluare a efectelor asupra mediului precum cea impusă la articolul 51 alineatul 2 din Legea din 1993 privind drumurile, realizată în cadrul unui proiect de construcție a unui drum vizat la alineatul 1, se consideră adecvată în sensul prezentului articol.

(3) [Autoritatea competentă], având în vedere concluziile evaluării efectuate în temeiul alineatului (1), poate aproba construcția propusă a drumului numai după ce a certificată că drumul menționat nu va afecta negativ integritatea sitului european vizat.

(4) Atunci când examinează dacă proiectul de construcție a unui drum este de natură să aducă atingere integrității sitului european vizat, [autoritatea competentă] trebuie să ia în considerare modul în care se realizează proiectul de construcție și condițiile sau restricțiile sub rezerva cărora s-a acordat autorizarea.

(5) În cazul în care, în pofida unei evaluări negative, [autoritatea competentă] constată că nu există soluții alternative, ea poate aproba proiectul de construcție a drumului în cazul în care aceasta trebuie realizată din motive imperative de interes public major.

(6)

(a) În condițiile stabilite la litera (b), motivele imperative de interes public major includ motivele de natură socială sau economică;

(b) în cazul în care situl vizat găzduiește un tip de habitat natural prioritar sau o specie prioritară, singurele considerații de interes public major pot fi:

(i) cele de sănătate umană sau de siguranță publică;

(ii) consecințe benefice esențiale pentru mediu sau

(iii) în urma unui aviz al Comisiei privind alte motive imperative de interes public major.”

Cauza principală și întrebările preliminare

- 11 Prin decizia din 20 noiembrie 2008, An Bord a autorizat proiectul de drum N6 pentru ocolirea orașului Galway. Se prevedea că o parte din drumul proiectat urma să treacă prin SIC Lough Corrib. În urma unei extinderi a suprafeței sale, acest SIC adăpostește în total paisprezece habitate vizate în anexa I la Directiva habitate, dintre care șase sunt tipuri de habitate prioritare, inclusiv lapiezuri carstice, care reprezintă chiar habitatul protejat care face obiectul procedurii din litigiul principal.
- 12 Proiectul de drum menționat implică pierderea definitivă din SIC Lough Corrib a aproximativ 1,47 hectare de lapiezuri. Această suprafață de 1,47 hectare aparține unei zone descrise de inspectorul din cadrul An Bord drept „subzonă distinctă și zonă caracterizată în special de prezența unor arii semnificative cu habitat prioritar”, care cuprinde o suprafață totală de 85 de hectare de lapiezuri.

Această suprafață face la rândul ei parte din suprafața totală de 270 de hectare de asemenea lapiezuri, care constituie un tip de habitat prioritar vizat în anexa I la Directiva habitate, situată în întregul SIC respectiv.

- 13 La data adoptării deciziei An Bord, această zonă fusese deja înscrisă ca SIC potențial pe o listă a siturilor transmisă de Irlanda Comisiei. Situl extins Lough Corrib a fost clasificat în mod oficial ca SIC printr-o decizie a Comisiei din 12 decembrie 2008. Potrivit instanței de trimitere, chiar dacă acest sit nu a fost clasificat oficial de Comisie drept SIC anterior acestei din urmă date, An Bord era obligat, în temeiul dreptului național, să aplice în cazul acestuia, începând din luna decembrie 2006, o protecție echivalentă celei conferite prin articolul 6 alineatele (2)-(4) din Directiva habitate.
- 14 În decizia din 20 noiembrie 2008, An Bord a arătat între altele că „[s]e apreciază că partea aprobată din proiectul rutier constituie o soluție adecvată pentru rezolvarea problemelor de trafic identificate ale orașului și ale zonelor învecinate [...] și, deși are un impact localizat sever asupra Lough Corrib, sit candidat la statutul de arie specială de conservare, aceasta nu are efecte negative asupra integrității sitului respectiv, candidat la statutul de arie specială de conservare. Proiectul aprobat prin prezenta decizie nu va avea, așadar, efecte inacceptabile asupra mediului și va respecta politica de amenajare și de dezvoltare a ariei”.
- 15 Domnul Sweetman a solicitat High Court autorizarea de a exercita o acțiune, prin care contesta în special decizia An Bord din 20 noiembrie 2008. Potrivit domnului Sweetman, An Bord a interpretat eronat articolul 6 din Directiva habitate atunci când a concluzionat, între altele, că efectul proiectului rutier asupra sitului protejat Lough Corrib nu constituie un „efect negativ asupra integrității sitului”.
- 16 Prin decizia din 9 octombrie 2009, High Court a respins cererea de autorizare pentru exercitarea unei acțiuni și a confirmat decizia An Bord. La 6 noiembrie 2009, domnul Sweetman a fost autorizat să formuleze apel împotriva acestei decizii la Supreme Court.
- 17 Aceasta își manifestă îndoielile cu privire la momentul și la condițiile în care, atunci când se realizează o evaluare adecvată a unui plan sau a unui proiect în temeiul articolului 6 alineatul (3) din Directiva habitate, un astfel de plan sau de proiect poate „avea efecte negative asupra integrității sitului”. În această privință, instanța menționată arată că Hotărârea din 7 septembrie 2004, Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, Rec., p. I 7405), nu i-a înlăturat complet dubiile.
- 18 În aceste condiții, Supreme Court a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
 - „1) În temeiul legislației aplicabile, care sunt criteriile ce trebuie aplicate de o autoritate competentă cu ocazia evaluării probabilității ca un plan sau un proiect care face parte din domeniul de aplicare al articolului 6 alineatul (3) din Directiva habitate să aibă un efect negativ asupra integrității sitului?
 - 2) Aplicarea principiului precauției are drept consecință faptul că un astfel de plan sau de proiect nu va putea fi autorizat dacă determină o pierdere permanentă și irecuperabilă a întregului habitat în cauză sau a oricărei părți din acesta?
 - 3) Care este raportul, dacă există vreunul, dintre articolul 6 alineatul (4) și adoptarea, în temeiul articolului 6 alineatul (3), a deciziei conform căreia planul sau proiectul nu are efecte negative asupra integrității sitului?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la competența Curții

- 19 Galway County Council și Galway City Council susțin, în esență, că Curtea nu are competența de a răspunde la întrebările preliminare, dat fiind că articolul 6 alineatul (3) din Directiva habitate nu este aplicabil în cauza principală întrucât decizia An Bord de aprobare a drumului N6 de ocolire a orașului Galway a fost adoptată anterior deciziei Comisiei de încadrare ca SIC a porțiunii cu care s-a extins situl Lough Corrib, afectată de proiectul respectiv.
- 20 Astfel, reiese din decizia de trimitere că, la data deciziei An Bord, respectiv 20 noiembrie 2008, această extindere a sitului Lough Corrib fusese notificată în Irlanda în temeiul normei 4 din Regulamentul din 1997, însă nu făcuse încă obiectul unei desemnări ca SIC pe lista siturilor adoptată de Comisie, care a adoptat o decizie în acest sens la 12 decembrie 2008, respectiv la trei săptămâni după decizia An Bord.
- 21 În cauza principală, astfel cum arată chiar instanța de trimitere, articolul 30 din Regulamentul din 1997 reflectă foarte general cuprinsul articolului 6 din Directiva habitate. În plus, reiese din titlul regulamentului menționat că, prin adoptarea acestuia, legiuitorul irlandez urmărea transpunerea directivei menționate în dreptul intern. În cele din urmă, astfel cum arată instanța de trimitere, atunci când a acordat unui sit notificat, anterior desemnării lui ca SIC pe lista adoptată de Comisie, protecția echivalentă celei conferite de articolul 6 alineatele (2)-(4) din Directiva habitate, Irlanda a considerat că s-a conformat obligației de a lua măsuri de protecție adecvate în așteptarea desemnării unui sit ca SIC.
- 22 În această ultimă privință, trebuie amintit că Curtea a statuat deja că, deși măsurile de protecție prevăzute la articolul 6 alineatele (2)-(4) din Directiva habitate nu se impun decât în ceea ce privește siturile înscrise pe lista siturilor selecționate ca SIC adoptată de Comisie, nu reiese totuși că statele membre nu trebuie să protejeze siturile din momentul în care le propun, în temeiul articolului 4 alineatul (1) din această directivă, pe lista națională transmisă Comisiei ca situri care pot fi identificate ca SIC (a se vedea Hotărârea din 13 ianuarie 2005, Dragaggi și alții, C-117/03, Rec., p. I-167, punctele 25 și 26, și Hotărârea din 14 septembrie 2006, Bund Naturschutz in Bayern și alții, C-244/05, Rec., p. I-8445, punctele 36 și 37).
- 23 În consecință, din momentul în care un sit este propus de un stat membru în temeiul articolului 4 alineatul (1) din Directiva habitate pe lista națională transmisă Comisiei ca sit care poate fi identificat drept SIC și cel puțin până la adoptarea unei decizii de către Comisie în această privință, în temeiul acestei directive, statul membru amintit este obligat să ia măsuri de protecție de natură să protejeze interesul ecologic vizat (a se vedea în acest sens Hotărârile Dragaggi și alții, punctul 29, și Bund Naturschutz in Bayern și alții, punctul 38, citate anterior). Situația unui astfel de sit nu poate fi așadar calificată ca nefiind inclusă în dreptul Uniunii.
- 24 În consecință, din considerațiile care precedă rezultă că Curtea este competentă să răspundă la întrebările preliminare adresate de Supreme Court.

Cu privire la fond

- 25 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 6 alineatul (3) din Directiva habitate trebuie interpretat în sensul că, într-o situație precum cea din cauza principală, un plan sau un proiect care nu este direct legat de gestionarea unui sit sau necesar în vederea acesteia aduce atingere integrității acestui sit. În scopul unei astfel de interpretări, instanța de trimitere ridică problema incidenței eventuale a principiului precauției, precum și a legăturii dintre alineatul (3) și alineatul (4) ale acestui articol 6.

- 26 Din decizia de trimitere reiese că realizarea proiectului de drum N6 pentru ocolirea orașului Galway ar conduce la dispariția permanentă și ireparabilă a unei părți din lapiezurile aflate în SIC Lough Corrib, acestea reprezentând un tip de habitat prioritar special protejat prin Directiva habitate. În urma evaluării efectelor acestui proiect de drum asupra SIC Lough Corrib, An Bord a stabilit existența unui efect negativ semnificativ la nivel local asupra acestuia, însă a decis că un astfel de efect nu aduce prejudicii integrității acestui sit.
- 27 Domnul Sweetman, Ireland, Attorney General, Minister for the Environment, Heritage and Local Government, precum și Comisia susțin că un astfel de efect negativ al proiectului de drum menționat asupra sitului vizat implică în mod necesar un efect negativ asupra integrității acestuia. An Bord, Galway County Council și Galway City Council, precum și guvernul Regatului Unit consideră însă că constatarea unei deteriorări a sitului respectiv nu este în mod necesar incompatibilă cu lipsa efectelor negative asupra integrității acestuia.
- 28 Articolul 6 alineatul (3) din Directiva habitate prevede o procedură de evaluare prin care se urmărește garantarea, prin intermediul unui control prealabil, a faptului că un plan sau un proiect care nu este direct legat de gestionarea sitului vizat sau care nu este necesar în vederea acesteia, dar îl poate afecta în mod semnificativ nu va fi autorizat decât în măsura în care nu va aduce atingere integrității sitului (Hotărârea din 7 septembrie 2004, Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging, citată anterior, punctul 34, și Hotărârea din 16 februarie 2012, Solvay și alții C-182/10, punctul 66).
- 29 Dispoziția menționată prevede astfel două faze. Prima, vizată în prima teză a dispoziției amintite, impune statelor membre obligația de a efectua o evaluare corespunzătoare a efectelor unui plan sau ale unui proiect asupra unui sit protejat atunci când planul sau proiectul respectiv poate afecta acest sit în mod semnificativ (a se vedea în acest sens Hotărârea Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging, citată anterior, punctele 41 și 43).
- 30 Din această perspectivă, atunci când un plan sau un proiect care nu este direct legat de gestionarea unui sit sau necesar în vederea acesteia riscă să compromită obiectivele sale de conservare, trebuie considerat susceptibil de a afecta situl într-o măsură semnificativă. Aprecierea riscului respectiv trebuie efectuată în special în lumina caracteristicilor și a condițiilor de mediu specifice ale sitului vizat de un astfel de plan sau proiect (a se vedea în acest sens Hotărârea Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging, citată anterior, punctul 49).
- 31 Cea de a doua fază, vizată la articolul 6 alineatul (3) a doua teză din Directiva habitate, care intervine ca urmare a evaluării adecvate respective, condiționează autorizarea unui astfel de plan sau proiect de îndeplinirea cerinței ca acesta să nu aducă atingere integrității sitului vizat, sub rezerva dispozițiilor de la alineatul (4) al acestui articol.
- 32 În această privință, în scopul de a aprecia în context global sfera expresiei „aduce atingere integrității sitului”, trebuie precizat că, după cum a arătat avocatul general la punctul 43 din concluzii, dispozițiile articolului 6 din Directiva habitate trebuie interpretate ca un ansamblu coerent în raport cu obiectivele de conservare vizate de această directivă. Astfel, alineatele (2) și (3) ale acestui articol urmăresc asigurarea aceluiași nivel de protecție a habitatelor naturale și a habitatelor speciilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 noiembrie 2011, Comisia/Spania, C-404/09, Rep., p. I-11853, punctul 142), pe când alineatul (4) al articolului respectiv nu constituie decât o dispoziție derogatorie în raport cu a doua teză a alineatului (3) menționat.
- 33 Curtea a statuat deja că dispozițiile articolului 6 alineatul (2) din Directiva habitate permit îndeplinirea obiectivului esențial de conservare și de protecție a calității mediului, inclusiv conservarea habitatelor naturale, precum și a speciilor de faună și floră sălbatică, și stabilesc o obligație de protecție generală care constă în evitarea deteriorărilor, precum și a perturbărilor care ar putea avea efecte semnificative în raport cu obiectivele acestei directive (Hotărârea din 14 ianuarie 2010, Stadt Papenburg, C-226/08, Rec., p. I-131, punctul 49 și jurisprudența citată).

- 34 Articolul 6 alineatul (4) din Directiva habitate prevede că, în cazul în care, în pofida unui rezultat negativ al evaluării efectuate în conformitate cu articolul 6 alineatul (3) prima teză din această directivă, planul sau proiectul trebuie realizat, cu toate acestea, din motive cruciale de interes public major, inclusiv din rațiuni de ordin social sau economic, și în lipsa unei soluții alternative, statul membru ia toate măsurile compensatorii necesare pentru a proteja coerența globală a sistemului Natura 2000 (a se vedea Hotărârea din 20 septembrie 2007, Comisia/Italia, C-304/05, Rep., p. I-7495, punctul 81, precum și Hotărârea Solvay și alții citată anterior, punctul 72).
- 35 În această privință, având în vedere că reprezintă o dispoziție derogatorie de la criteriul autorizării enunțat la articolul 6 alineatul (3) a doua teză din Directiva habitate, alineatul (4) al acestui articol nu se poate aplica decât ulterior analizării efectelor unui plan sau ale unui proiect în conformitate cu dispozițiile alineatului (3) menționat (a se vedea Hotărârea Solvay și alții citată anterior, punctele 73 și 74).
- 36 În consecință, dispozițiile articolului 6 alineatele (2)-(4) din Directiva habitate impun statelor membre o serie de obligații și de proceduri specifice prin care se urmărește să se asigure, astfel cum reiese de la articolul 2 alineatul (2) din această directivă, menținerea sau, dacă este cazul, readucerea la un stadiu corespunzător de conservare a habitatelor naturale și, în special, a ariilor speciale de conservare.
- 37 În această privință, potrivit articolului 1 litera (e) din Directiva habitate, stadiul de conservare a unui habitat natural este considerat „corespunzător” dacă aria sa de extindere naturală și teritoriile care se încadrează în această arie sunt stabile sau în creștere și dacă structura și funcțiile sale specifice, necesare pentru menținerea sa pe termen lung, există și vor continua, probabil, să existe în viitorul previzibil.
- 38 În acest context, Curtea a statuat deja că dispozițiile Directivei habitate urmăresc ca statele membre să ia măsuri de protecție adecvate pentru a conserva caracteristicile ecologice ale siturilor care adăpostesc tipuri de habitate naturale (a se vedea Hotărârea din 20 mai 2010, Comisia/Spania, C-308/08, Rec., p. I-4281, punctul 21, și Hotărârea din 24 noiembrie 2011, Comisia/Spania, citată anterior, punctul 163).
- 39 În consecință, trebuie să se deducă de aici că faptul de a nu se aduce atingere integrității unui sit, din perspectiva calității sale de habitat natural, în sensul articolului 6 alineatul (3) a doua teză din Directiva habitate, presupune menținerea acestuia într-un stadiu de conservare corespunzător, ceea ce implică, astfel cum a arătat avocatul general la punctele 54-56 din concluzii, menținerea durabilă a caracteristicilor constitutive ale sitului vizat, legate de prezența unui tip de habitat natural, obiectivul de conservare a acestuia justificând includerea acestui sit pe lista SIC, în sensul acestei directive.
- 40 În consecință, autorizarea unui plan sau a unui proiect, în sensul articolului 6 alineatul (3) din Directiva habitate, nu poate fi acordată decât cu condiția ca autoritățile competente, odată identificate toate aspectele respectivului plan sau proiect care pot, singure sau în combinație cu alte planuri sau proiecte, să afecteze obiectivele de conservare a sitului vizat și ținând seama de cele mai avansate cunoștințe științifice în materie, să fi ajuns la certitudinea că planul sau proiectul menționat nu produce efecte negative de durată asupra integrității sitului. Aceasta este situația în cazul în care nu persistă nicio îndoială rezonabilă din punct de vedere științific cu privire la lipsa unor asemenea efecte (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 noiembrie 2011, Comisia/Spania, punctul 99, și Hotărârea Solvay și alții punctul 67, citate anterior).
- 41 În această privință, este necesar să se arate că, întrucât autoritatea trebuie să refuze autorizarea planului sau a proiectului vizat atunci când persistă o incertitudine cu privire la lipsa efectelor negative asupra integrității sitului respectiv, criteriul de autorizare prevăzut la articolul 6 alineatul (3) a doua teză din Directiva habitate include principiul precauției și permite prevenirea eficientă a atingerilor aduse integrității siturilor protejate generate de planurile sau de proiectele vizate. Un

criteriu de autorizare mai puțin strict decât cel în cauză nu poate garanta la fel de eficient realizarea obiectivului de protecție a siturilor urmărită prin dispoziția respectivă (Hotărârea Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging, citată anterior, punctele 57 și 58).

- 42 Cu atât mai mult este aplicabilă o astfel de apreciere în cauza principală, în care habitatul natural afectat de proiectul de drum vizat face parte dintre tipurile de habitate naturale prioritare pe care articolul 1 litera (d) din directiva menționată le definește drept „habitate naturale amenințate cu dispariția”, a căror conservare a devenit „o responsabilitate de prim rang” pentru Uniunea Europeană.
- 43 În consecință, autoritățile naționale competente nu pot autoriza intervențiile care riscă să compromită durabil caracteristicile ecologice ale siturilor care adăpostesc tipuri de habitate naturale prioritare. Aceasta ar fi situația în special atunci când o intervenție riscă să conducă la dispariția sau la distrugerea parțială și ireparabilă a unui tip de habitat natural prioritar prezent în situl respectiv (în ceea ce privește dispariția speciilor prioritare, a se vedea Hotărârea din 20 mai 2010, Comisia/Spania, punctul 21, și Hotărârea din 24 noiembrie 2011, Comisia/Spania, punctul 163, citate anterior).
- 44 Referitor la evaluarea efectuată în temeiul articolului 6 alineatul (3) din Directiva habitate, trebuie precizat că aceasta nu trebuie să prezinte lacune și trebuie să cuprindă constatări și concluzii complete, precise și definitive de natură să înlăture orice îndoială științifică rezonabilă cu privire la efectele lucrărilor preconizate asupra sitului protejat vizat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 noiembrie 2011, Comisia/Spania, citată anterior, punctul 100 și jurisprudența citată). Revine instanței naționale competența de a verifica dacă evaluarea efectelor asupra sitului îndeplinește aceste cerințe.
- 45 În cauza principală, trebuie amintit că SIC Lough Corrib a fost desemnat sit care adăpostește un tip de habitat prioritar tocmai ca urmare a prezenței lapiezurilor pe acest sit, acestea constituind o resursă naturală care nu poate fi înlocuită odată ce este distrusă. Având în vedere criteriile menționate mai sus, obiectivul de conservare corespunde astfel menținerii într-un stadiu de conservare corespunzător a caracteristicilor constitutive ale acestui sit, respectiv prezența lapiezurilor.
- 46 Prin urmare, dacă, în urma evaluării adecvate a efectelor unui plan sau ale unui proiect asupra unui sit, efectuată în temeiul articolului 6 alineatul (3) prima teză din Directiva habitate, autoritatea națională competentă concluzionează că acest plan sau proiect va determina pierderea definitivă și ireparabilă, integrală sau parțială, a unui tip de habitat natural prioritar, al cărui obiectiv de conservare a justificat desemnarea sitului vizat drept SIC, este necesar să se considere că un astfel de plan sau de proiect va aduce atingere integrității sitului respectiv.
- 47 În aceste condiții, planul sau proiectul în cauză nu poate fi autorizat pe baza dispoziției respective. Totuși, într-o astfel de situație, autoritatea vizată ar putea acorda o autorizație în temeiul articolului 6 alineatul (4) din Directiva habitate, în măsura în care sunt îndeplinite condițiile stabilite la acest alineat (a se vedea în acest sens Hotărârea Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging, citată anterior, punctul 60).
- 48 Rezultă din considerațiile de mai sus că trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 6 alineatul (3) din Directiva habitate trebuie interpretat în sensul că un plan sau un proiect care nu este direct legat de gestionarea unui sit sau care nu este necesar în vederea acesteia aduce atingere integrității sitului respectiv dacă riscă să împiedice menținerea durabilă a caracteristicilor constitutive ale sitului vizat, legate de prezența unui habitat natural prioritar, al cărui obiectiv de conservare a justificat includerea acestui sit pe lista SIC, în sensul acestei directive. Cu ocazia efectuării acestei aprecieri, se impune aplicarea principiului precauției.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 49 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolul 6 alineatul (3) din Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică trebuie interpretat în sensul că un plan sau un proiect care nu este direct legat de gestionarea unui sit sau care nu este necesar în vederea acesteia aduce atingere integrității sitului respectiv dacă riscă să împiedice menținerea durabilă a caracteristicilor constitutive ale sitului vizat, legate de prezența unui habitat natural prioritar, al cărui obiectiv de conservare a justificat includerea acestui sit pe lista SIC, în sensul acestei directive. Cu ocazia efectuării acestei aprecieri, se impune aplicarea principiului precauției.

Semnături